

(המשך מעמוד 67)

הברית, משבע בבוקר עד שבע בערב. את זמנו הפנוי הוא מבלה עם אשתו רחל ובניו אלי בן ה-14 וגיל בן ה-12. עבור חינוכם היהודי הוא משלם 280 דולר לחדש. יש לו עדיין בית בישראל, שבה עבד כמכונאי-רכב וסוחר במכוניות משו"מ שות.

הוא בא לניו-יורק לפני שלוש וחצי שנים, כי באופן בסיסי הוא אוהב שינויים. "הייתי חייב לצאת מהלחץ של הממשלה, הצבא ושל כותרות העיתונים. אני אדם שאיכפת לו, ולקחתי כל דבר ללב. כאן, באמריקה, איש אינו מציק לי, ודבר אינו מטריד אותי. אני נהנה מהדמוקרטיה האמריקאית, אך איני מרגיש שייך, ולכן לא מעניין אותי מה קורה. אני נהנה מהעובדה שאנשים בוטחים בי. אם אתה אדם ישר המוכן לעבוד קשה תוכל להתקדם. וההלוואות הניתנות, מאפשרות לפי חוזה עסק בקלות."

הישראלי שהחליט לחיות את חייו ב"ארצות-הברית טובל לא רק מהביקורת המוטחת כלפיו מצידם של בני ארצו, אלא גם מהיחס המסוייג של היהדות האמריקאית.

אין זו תופעה בלתי מוכרת. אותם מת"חיים דומים קיימים בין מהגרים חדשים ובין בני ארצם הוותיקים יותר, שהצליחו כבר להיקלט ולהסתגל לסביבתם.

אולם למהגרים הישראליים יש בעיה נוספת, שמייוחדת להם. הם מוכירים ליהודי האמריקאי את כישלונם בהגשמת החלום הציוני. נוכחותם של הישראליים בארצות-הברית הורסת ליהודי האמריקאי את תדמית המדינה היהודית האגדית, שחובה לעזור לה מכהינה כלכלית ופוליטית.

סופר ישראלי החי בניו-יורק טוען כי הישראליים בארצות-הברית שונים מאוד

סוחר אבני-חן פניני פינחס ומישפחתו בסוכה, אחרי הצבא באתי הנה למצוא את עתידו!

טברסקי, שהוא בעל שם עולמי בשטח של דגמים מתמטיים בפסיכולוגיה. והרשימה ארוכה.

גיל היללי הוא קיבוצניק לשעבר, העובד כצבע. הוא הגיע לארצות-הברית כדי לעשות כסף ולהמשיך בטוול. בתחילה עבד כמניח שטיחים. היום, ארבע שנים מאוחר יותר, הוא בעל עסק משלו. גיל רוצה לעשות כסף כדי "לקנות זמן" ולנסוע למירוץ הרחוק. הוא רוצה ללמוד למרות שהוא לא יודע מה.

אומר גיל: "בישראל היו לי דיעות קדומות נגד אנשים שעבדו בשירותים. היום למדתי להיות סובלני ולכבד אנשים למרות מיקצועם."

יוסף מלובני בן ה-37 הוא החזן הראשי של בית-הכנסת היוקרתית בשדרה החמישית בניו-יורק. בישראל שירת ברבנות הצבאית. אחרי-כך עבד כחזן ביהונסבורג, שם פגש את אשתו הצעירה ביארטיס. הם הגיעו לארצות-הברית ב-1973 אחרי ששהו כמה שנים בלונדון. מלובני פעיל בקהילה היהודית בניו-יורק ויושב בראש כמה אירגונים יהודיים.

במיסגרת עבודתו הוא נוסע בקביעות לישראל ולאירופה: "לפעמים אני צובט את עצמי וחושב על הדרך הארוכה שעשיתי. אני אומר לעצמי: יוסי מלובני הקטן מרחוב יונה בתל-אביב שר לפני נשיא ארצות-הברית ובאחוזות וטירות באירופה. יוסי מלובני הקטן שר בלינקולן סנטר, תמיד שאפתי לשיר במשובחים שבבתי-הכנסת ולהתערב בין אנשים חשובים ואינטליגנטיים. היום לא רק שאני מתערב בהם, אלא שהם מעוניינים להתערב בי. הבעיה הגדולה בחיי כיום היא האם להצטרף לאופרה או לא."

ישראלים מעטים מוכנים להודות כי עברו את הקו הדק המפריד בין תושב זמני בחו"ל לבין מהגר. הישראלים דוחים עד כמה שאפשר את המעבר ממעמד של תושב זמני למעמד של מהגר רשמי. אחד מהם אומר: "בכל בוקר כשאני קם אני אומר לעצמי: אולי היום אמצא סיבה נוספת כדי להישאר באמריקה."

נקודת המיפנה חלה כשהילדים מתגברים ונושאים בני זוג אמריקאיים. אותם המצבי-ליחים לעבור את הקו הדק רוצים להפוך בינלאומיים. הם רוצים לברוח מההחלטה אם לחזור לישראל או לא. הם מתחממים בחומה של ישראל, ונהנים מאפשרויות הוזהב שמציעה להם אמריקה. הם נעים בין שני העולמות, בין שתי המדינות. אך רוב בני הדור הראשון של הישראלים האמריקאים, תהיה ההצלחה מלווה לעולם בגעועים למה שהם הותירו מאחריהם.

הבנתי עד כמה הרחקתי לכת. אומר ישראלי אחר, שילדיו לומדים בגן-ילדים ישראלי בקליפורניה.

האחיות בתיה ועליזה ניהלו מיספרה מצליחה בתל-אביב. שתיהן הגיעו לארצות-הברית בעקבות בעליהן. עליזה התגרשה לאחרונה ונישאה מחדש לאמריקאי, מפיץ טלוויזיה בשם מרטי קלנר. בתיה הגיעה לארצות-הברית יחד עם בעלה, רופא-הלב אורי אלקיים. כעת מנהלות שתי האחיות מיספרה מצליחה במערב הוליווד.

עליזה אומרת: "באמריקה למדתי להיות סבלנית. זהו דבר שאינו קיים בישראל. כשאני הולכת לבנק או לתיאטרון, אני לא דוחפת. אמריקה לימדה אותי שאני צריכה לעמוד בתור כמו כולם. בישראל, כשאחיה הולך לבנק או למישרד ממשלתי, אם אינך דוחף אינך מגיע לשום מקום."

זהות ישראלית יהודית באמריקה

הישראלים בארצות-הברית חיים אמנם במאבק פנימי מתמיד, אך כלפי חוץ הם נחשבים כמעט מצליח. הם עובדים קשה יותר מאשר בישראל. הם מתחילים בעבודות בדרגים הנמוכים ביותר, משתכרים משכורות מיזעריות ב"עבודות שאפילו לא היו מעלים בדעתם לעסוק בהם בישראל. "כאן איש אינו מכיר אותך. בישראל לא הייתי מעז לעבוד כ"מלצר, אבל כאן אף אחד אינו מצביע עלי בצבע." אומר אחד הישראלים.

החנתם הראשונה הישר מנמל-התעוה על-שם קנדי, לשם הגיעו בעזרת אשרת תייר או סטודנט, היא עבודה כאיש-ביטחון במישרד אל-על. חסרי המול נאלצים לעבוד בבוטיקים, בבתי-הרשת וכפועלי בניין. הסטטיסטיקה מוכיחה כי הם מתקדמים במהירות עצומה. כ-54% מכלל הישראליים שהתאזרחו בארצות-הברית ב-1977, היו בתפקידים ניהוליים או מיקצועיים, לעומת 25% מהגרים מאירופה ו-35% מכלל הורים שהתאזרחו באותה שנה.

כמו גלים קודמים של מהגרים יהודיים לארצות-הברית, הם הספיקו כבר להטביע את חותמם על כלכלת המדינה, וכן על חיי התרבות שלה: מוסיקאים כמו פנחס צוקרמן ויצחק פרלמן, הקרקטוריסט הפריזי ליטי רענן לוריא, הסוציולוג בעל השם העולמי אמית' עצינג, סגן-הנשיא-לשעבר של אולפני הסרטים יוניברסל, רפי אטקס, מפיץ התיאטרון זאב בופמן שהפיק לאחד רונה הצגה מצליחה בברודוויי, איש-העסקים משולם ריקליס, ראש חברת-הענק רפ"ד אמריקאן. איש אוניברסיטת סטנפורד עמוס

במילון כדי לבטא זאת. ישראל היא ה"מקום היחיד בעולם שבו אני מרגישה לגמרי אני עצמי. כי אני מכירה את כולם. מכירה את השפה, את ההומור, את הפולקלור. היי-החברה בישראל יותר בריי איים, יותר תוססים. כאן הכל מתוכנן מראש. חסרה לי הספונטניות. מיאמי היא בית, מכיון שכאן ממוקם הבית שבו אני גרה, ופה נמצאים בעלי וילדי. אבל אני לא מזהה את עצמי עם כל זה. אני נמצאת על גל אחר כאן. אני שמחה, ואלה הם חיי כעת, אבל זו לא אני."

הישראלים המהגרים חיים בהרגשת אובדן, שעליה הם מנסים להתגבר באמי

בעז תחנת-הדק כהן, רציתי להתרחק מן הצבא!

צעות שיכנוע עצמי: "אני אזרח ישראלי. אני רק עובד בלוס-אנג'לס, כמו שמי שגר בתל-אביב ועובד בסדום." אומר שי אגוזי בן ה-42, רופא מלוס-אנג'לס. הישראלים דורשים מלידה דרישות בלתי מציאותיות. אם בתי, שנולדה פה, אומרת לי שהיא אמריקאית, אני מרגיש שנבשלתי. אם ילדי לא ישרתי בצבא הישראלי, אתייש מאוד, אומר מנשה קליין, איש-עסקים בן 44 מלוס-אנג'לס. "אני ישראלי ואני יודע איפה אסיים את חיי. זו רק שאלה של זמן ושל איפה שאני מרגיש נוח בינתיים." אומר אשר פריד, מנהל-חשבונוט בן 30 מניו-יורק. "כאשר בני אמר לי ששטיהיה גדול לא יהיה יהודי מכיוון שגולד בארצות-הברית,

קיבוצניק-ישעבר גיד היקדי, פעם בתי לעובדי-שירותים!

מהיהודים האמריקאים. השוני נובע מהבדלי שפה ותרבות שונה, אך בעיקר מהעובדה ש"כאשר ישראל תודק לנו, אנו נגז עליה בגופנו ולא בעזרת פינאקסי הצ'קים שלנו."

"ישראל היא יותר מבית"

הישראלים מהווים כ-10% אחוזים מכלל האוכלוסיה היהודית בניו-יורק, וכ-20% אחוזים מהאוכלוסיה היהודית בלוס-אנג'לס. כמו יתר המהגרים, חיים היורדים הישראליים בין שני העולמות. הם מגיעים לארצות-הברית עם זהות לאומית חזקה. "אינך יכול להניח את הישראלית שלך בתוך המגירה, להיות ישראלי זה לנצח." אומרת השחקנית שנית כתר, המנסה מלה בלוס-אנג'לס. ישראלי-לשעבר אחר, יהודה פת בן ה-44, רופא אונקולוג מיוסטון, אומר: "מישפחתי נתנה דם רב למדינת ישראל. אני מרגיש כמו בוגד."

בין אם הם חיים בארצות-הברית במשך שנה, חמש או עשרים שנה, הם חשים עדיין בריגשות אשם חזקים. "לעזוב את ישראל זה כמו לנטוש את ילדיך. ילדך יכול להיות טוב או רע, חולה או בריא - הוא עדיין ילדך. אינך מפסיק לאהוב אותו." אומרת דליה לביא, שחקנית קולנוע וזמרת לשעבר והיום עקרת-בית במיאמי. "בתי הוא כאן וביתי הוא בישראל. למעשה ישראל היא יותר מבית. אין מילה